Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Podružnice: Ljubljana VII, Zadružni dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 34. Sreda, 29. aprila 1931. Leto VI.

Socialno-politični boj v Avstriji.

Delavstvo za obrambo socijalne zakonodaje.

Avstrijska republika začenja znova obračati pozornost nase. Ta naša sosedna država se ne more in ne more umiriti. Komaj so se nekoliko prenehale politične trzavice vsled zmage socijalistov pri zadnjih volitvah, pri čemur so vsi velikopotezni načrti avstrijskega fašizma skrahirali, se pojavljajo sedaj nove težave socijalno-gospodarske narave. Vendar pa se zdi, da meščanski krogi pretiravajo. Gre predvsem za izvedbo starostnega zavarovanja, ki je bilo že pred tremi leti, pod ero prelata Seipla sicer sprejeto, toda s pridržkom, da se bo začelo uvajati tedaj, ko bo v Avstriji zavladalo blagostanje; to pa pomeni toliko kot v svetem nikoli.

Zato so socijalisti ponovno silili vlado, da uveljavi ta zakon in ker vlada ni hotela, so jo hoteli prisiliti z ljudskim glasovanjem neposredno pred parlamentarnimi volitvami. Nad poldrugi milijon podpisov so zbrali socijalisti za svoj predlog. To ni ostalo brez vpliva in nova Enderjeva vlada je pristala na socijalistični predlog. Nastalo pa je razburjenje v krogih veleindustrijalcev, ki ničesar ne bi radi prispevali. Zato so industrijalci in veleagrarci začeli ofenzivo proti takozvanim »socijalnim bremenom«, ki so baje vzrok krize ter brezposelnosti. Ta dolgotrajna ofenziva, ki jo izvajajo potom svojega časopisja ter raznih institucij, je omajala tudi vladni sklep, ki je naenkrat izjavila, da se gospodarstva ne da zdraviti, ako se socijalne dajatve ne prilagodijo danim razmeram, t. j. ako se zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode ne poslabša na račun starostnega zavarovanja ter poleg tega tudi omeji zavarovanje za brezposelnost.

Na ta način bi bil končno volk sit in ovca bi ostala cela. Delavci bi sami nosili novo breme, ker bi morali prihraniti na eni panogi zavarovanja za drugo panogo. Delodajalci pa bi pri tem še kvečjemu nekoliko profitirali. Da bi se pa tudi eksperimenti bolj izplačali, so vladajoči krogi mnenja, da je treba tudi plače državnih nameščencev »pristriči«, ki znašajo s penzijami letno 720 milijonov šilingov (5760 dinarjev). Toda zdi se, da so bili vsi ti računi napravljeni brez krčmarja in da bodo ostali več ali manj samo pobožna želja in da se ne bodo realizirali.

V vseh prizadetih krogih je nastal silen odpor. Strokovne organizacije in Delavske zbornice **odklanjajo vladne načrte glede poslabšanja zavarovanja, kakor tudi vsakršno znižanje plač.** Vlada sedaj ne ve ne kot ne kam in minister za socijalno politiko dr. Resch je radi tega demisijoniral. Sedaj prihajajo glasovi, da bi vlada hotela spremembo, in sicer v tem smislu, da bi **tudi socijalni demokrati vstopili v vlado.** Ako pa bi ti sodelovanje odklonili, tedaj bi vlada demisijonirala in kaj se bi potem zgodilo, se ne ve.

Anglija odklanja bojkot ruskega blaga. Konservativci so stavili predlog, naj vlada prepove vsak uvoz blaga iz sovjetske Rusije. Njih predlog je bil pa s precejšnjo večino odklonjen. Proti je glasovalo tudi več zastopnikov industrije.

Direktor Albert Thomas v Ljubljani.

Doček na kolodvoru.

V petek, dne 24. aprila t. l. zvečer ob pol 8. uri je prispel v Ljubljano direktor mednarodnega urada dela s soprogo in dvema uradnikoma svojega urada direktor Albert Thomas. Na postaji so ga sprejeli predstavniki delavskih institucij, organizacij in oblasti ter jako mnogo občinstva.

Obisk v trgovski in obrtni zbornici.

V soboto ob 10. uri dopoldne je Thomas obiskal zbornico za trgovino, obrt in industrijo, kjer se je zbralo mnogo zastopnikov, da sliši, kakšne želje imajo podjetniki glede socijalno-politične in delavske zakonodaje sploh. Zastopniki podjetnikov so izjavili, da načelno niso nasprotni delavski zakonodaji, pač pa žele znižanje bremen in avtonomijo socijalnih ustanov, ker se nahajajo pridobitne prilike v krizi zaradi pritiska zunanje konkurence. Podjetniki žele tudi razcepitev socijalnih ustanov ne le po pokrajinah, nego tudi po nekaterih strokah, **da bi je uravnali po svojih prilikah in potrebah.**

Direktor Thomas je odgovarjal na zahteve v resnem, vendar temperamentnem govoru. Skliceval se je na določbe štatuta mednarodnega urada dela ter kazal na veliko važnost nalog, ki jih ima delavska zakonodaja v človeški družbi in v državah.

Po razgovorih s podjetniki si je Thomas s soprogo ogledal Ljubljano v spremstvu dr. Živka Topalovića, D. Jeremića (načelnika ministrstva socijalne politike) in drugih ter se popeljal tudi na Ljubljanski grad.

V soboto popoldne si je Albert Thomas ogledal delavske in zadružne ustanove, zadružne centrale, potem okrožni urad za zavarovanje delavcev, Pokojninski zavod za nameščence, Delavsko zbornico in delavske strokovne organizacije.

Sprejem v Delavski zbornici.

Ob 6. zvečer je priredila Delavska zbornica v dvorani Delavske zbornice sprejem direktorja Thomasa. V okrašeni dvorani, ki je bila polna delavskih zaupnikov in funkcijonarjev delavskih ustanov, je pozdravil predvsem gosta predsednik Delavske zbornice.

Pozdravni govori.

M. Čobal se mu je v lepem govoru zahvalil za trud in delo v interesu delavstva vsega sveta, z zagotovilom, da organizirano delavstvo računa na pomoč mednarodnega urada dela, ki mu on načeluje.

Direktor Albert Thomas se je v daljšem govoru zahvalil za pozdrav, orisal mnoge težke naloge mednarodnega urada dela, katerega glavna naloga je, da odstranjuje socijalne krivice in trdote, ki jih povzroča gospodarski sistem. V mednarodnem uradu dela so zastopniki vlad, delavcev in delodajalcev, zato je potrebno, da si delavstvo s svojimi organizacijami dobi v njem po svojih organizacijah moralni vpliv, ki je v stanu bolj in bolj socijalno delavsko varstvo uveljaviti. Gospodarska kriza nujno sili k reševanju vseh teh vprašanj. Moč strokovno organiziranega delavstva je tudi merodajna, da se pri vas aktualna vprašanja rešijo sporazumno v interesu delavstva, tembolj, ker tudi podjetniki trdijo, da načelne razlike v teh vprašanjih ni. Solidarni nastopi delavstva prineso še nedvomno lepe uspehe.

Tri najvažnejše delavske zahteve.

Tajnik Delavske zbornice je nato povdaril tri najaktualnejša vprašanja in prosil direktorja Thomasa, da jih vzame ne znanje. Ta vprašanja so zadostno zavarovanje nezaposlenih, ogrožana koalicijska svoboda državnih delavcev in nameščencev, predvsem železničarjev in o delovnem času in zaposlitivi v rudnikih.

Ravnatelj Thomas je vzel te želje na znanje ter dal nekaj pojasnil o delovnem času v rudnikih.

Prevajal je francoske govore direktorja Thomasa centralni tajnik delavskih zbornic dr. Živko Topalović.

S tem je bil spored završen in navzoči so direktorja Thomasa kakor ob prihodu tako tudi ob zaključku poseta burno pozdravljali.

Sprejem časnikarjev.

V svojem stanovanju je nato Thomas sprejel še časnikarje. Pojasnil jim je namen svojega potovanja, češ, da intervenira pri državah, da se sprejmejo v Mednarodnem uradu dela sprejete konvencije.

Razne konvencije stopijo v veljavo pač le tedaj, če jih ratificirajo, to je odobre posamezne države.

Na posebno vprašanje je pojasnil direktor, da je bila konvencija za nezgodno reciprociteto sprejeta 16. aprila 1928. Če delavci te zaščite, oziroma pravice ne uživajo, ki so si je stekli v drugih državah, je temu krivda na posameznih državah, ki navedene konvencije še niso odobrile. Isto velja za razne pokojnine delavcev, za katere doslej še ni bilo mogoče skleniti konvencije, ker so oblike zavarovanja različne ali ga pa sploh ni ter se države branijo urediti to vprašanje.

Thomas odpotuje v Zagreb in Beograd.

V soboto zvečer je Albert Thomas odpotoval dalje v Zagreb in Beograd. Poseti pa tudi še Albanijo.

Direktor Mednarodnega urada dela je ponovno izražal veselje nad našimi lepimi kraji ter zlasti povdaril velik napredek in lepo kulturno stopnjo našega naroda. Z ljubko prisrčnostjo je govoril o našem delavskem gibanju ter izražal nado, da naš pokret obeta lepo bodočnost.

Ob slovesu smo želeli gostu, ki nas je sedaj prvič posetil, vsi srečno pot in mnogo uspeha pri njegovem delu za interese delavskega razreda.

Spor med Poljsko in Vatikanom.

Škofom ni pogodu nova poljska ustava.

Na Poljskem delajo novo ustavo po Pilsudskijevih načelih. Poljska ustava se uvaja z besedami »v imenu vsemogočnega boga«, v novem načrtu so pa te besede izpuščene. Zaraditega sta vložila kardinala spomenico, v kateri pravita, da se s tem podminira poljsko katoliško tradicijo. Protest katolikov, ki se nanaša na načrt ustave in je sestavljen sporazumno z Vatikanom, se z vnemo popularizira med narodom.

Španska dela za nezaposlene. — Ministrski svet je sklenil, da se porabi devet milijonov pezet, ki jih je dobival dvor, za podpore za nezaposlene.

Nehajte s carinsko vojno!

Apel na pamet.

Kljub vsem problemom o carinskih unijah, o Panevropi, o mednarodnem sodelovanju se suče politika zlasti glasnejših diplomatov okoli vprašanja, kako bi rešili, oziroma izkoristili gospodarski položaj s carinskimi ovirami in mejami v škodo drugih ali sosednih držav. Problemi v tej smeri so zgrešeni, ker mora gospodarstvo služiti človeški družbi ter se prilagoditi njej. Nihče ne more zahtevati, da naj pogine milijone ljudi zaradi gospodarstva ali da naj gospodarstvo odira splošnost za svojo samoohranitev. To načelo je napačno. Gospodarstvo mora služiti celoti, služi pa le tedaj, če te službe ne ovirajo umetne zapreke kakor so tudi carinske meje, ker se zaradi teh ovir konsum in produkcija ne moreta spraviti v sklad.

V New Yorku je imel te dni član Morganove bančne skupine predavanje v akademiji znanosti za politične vede ter reasumiral svoje predavanje z apelom, da naj države prenehajo s carinsko vojno ter odpravijo vse ovire, ki zadržujejo svetovni promet.

Vprašanje je, če bodo evropski diplomati v ekstazi carinskega vojnega razpoloženja ta apel bankirja razumeli.

Vladna kriza v Bulgariji.

Tudi Cankov ne more sestaviti vlade. — Makedonstvujoči na delu.

Tudi Cankov ni imel uspeha pri sestavi vlade. Novi mandatar utegne postati zopet Malinov ali Ljapčev z neomejenim mandatom. Makedonstvujoči se trudijo, da bi demokratičeski sgovor ne izgubil oblasti. Koalicije ni bilo mogoče sestaviti, ker so med strankami programatične razlike.

Turške volitve v parlament.

Vlada je zmagala.

V petek so se vršile v Turčiji parlamentarne volitve. Zmagala je vladna ljudska stranka. Opozicija je dobila le 23 mandatov, dasi ji je prepustila vladna stranka 30 kandidatov. V carigrajski okolici je bilo odkazanih sedem mandatov nezavisni stranki, toda volilci sploh niso šli volit, ker se niso strinjali s kandidati. Teh sedem poslanskih mest se izpolni kasneje.

Mussolini se ne mara spominjati na umore svojih pomagačev. Iz Innsbrucka poročajo: Društvo »Andreas Hofer-Bund« hoče povodom desetletnice umora učitelja Innerhoferja v Bozenu po fašistih odkriti spominsko ploščo, ki je že delj časa izgotovljena ter nosi napis: »Innerhoferja so umorili fašisti.« Radi tega je italijanski konzul interveniral pri deželni vladi in je zahteval, da mora ista, če že ne spominske table, tedaj vsekakor prepovedati besedilo »umorjen«, ker bi v nasprotnem slučaju ta čin Italija smatrala kot sovražen akt. Deželni glavar je sicer obljubil, da bo interveniral pri društvu, vendar pa ne more zabraniti odkritja table, kakor tudi ne more vplivati na sestavo besedila. Iz gornjega se vidi, da se fašizem vendarle sramuje svojih dejanj.

Po revoluciji v republiki Španiji.

Alfonz sam ne misli na povratek.

Bivši španski zunanji minister vojvoda Alba je povedal »Newyork Heraldu«, da kralj Alfonz bolj ceni blagostanje Španije kakor svoje interese. Ne misli na to, da bi ga zopet klicali v Španijo, kar mu bo znak, da je v Španiji vse v redu. Nikdar ne bo poizkušal s silo in krvoprelitjem vrniti se v Španijo. Monarhistom svetuje, da opuste propagando za monarhijo ter sodelujejo za republikanske probleme.

Avtonomistično gibanje na Španskem.

Avtonomistično gibanje je zlasti razširjeno v severni Španiji med Baskidi in Katalonci. Vendar pa se razne province pogajajo z madridsko vlado, tako da je pričakovati, da se osnuje zvezna republika Španije.

Socijalistični ministri izstopijo iz vlade?

Finančni minister je javil časopisju, da bodo socijalistični ministri še pred sklicanjem ali pa kmalu po sklicanju konstituante izstopili iz vlade. Stranka more seveda skleniti tudi drugače, če bo potrebno. Republika ne bo socijalistična, ampak meščanska, ki je pa socijalisti z ozirom na progres političnega razvoja ne morejo pobijati.

Nemčija je priznala špansko republiko.

Nemška vlada je naročila svojemu poslaniku v Madridu, da stopi v stike s špansko vlado kot priznano.

Avstrija priznala špansko republiko.

Španski poslanik na Dunaju je sporočil dr. Schobru izpremembo vladnega sistema v Španiji. Avstrijski zunanji minister je sprejel poročilo na znanje.

Živa razprava o ločitvi cerkve od države.

Vse špansko časopisje se bavi z vprašanjem ločitve cerkve od države. Po našem mnenju bi morala biti cerkev za ločitev. Tudi pokojni dr. Krek je bil zanjo, češ, da bo cerkev šele potem svobodna.

Zaplemba kronskega imetja.

Vlada je sklenila zapleniti v prid države vse takozvano kronsko imetje, ki ni zasebna last kralja ali njegove rodbine. Imetje je ogromne vrednosti.

Volitve za konštituanto v Španiji se bodo predvidoma vršile 21. ali 28. junija. Stranke vseh političnih smeri bodo lahko postavile svoje kandidate. Volilo se bo 410 poslancev in 160 senatorjev.

Cerkev in republika. Nadškof v Valenciji je razposlal pastirski list, v katerem opominja duhovništvo, da iz svojih molitev izpuste vse besede, ki se nanašajo na bivši režim in pri javnih cerkvenih slovesnostih naj mesto kraljeve izobešajo republikansko zastavo. Vlada je prepovedala vsako politično namigavanje s prižnic, ali drugačno zlorabo cerkve v politične namene.

Doma in po svetu.

Uprava policije v Ljubljani objavlja z dne 27. t. m. naslednje obvestilo: Z ozirom na to, da so vse politične stranke razpuščene in njihovo delovanje ustavljeno ter da so vse politične manifestacije prepovedane, je tudi vsakršna proslava letošnjega prvega maja kot politična manifestacija zabranjena. Posebno se opozarja, da se v proslavo prvega maja ne smejo vršiti nikakršni manifestacijski sprevodi, obhodi, zborovanja, zabave in koncerti z govori ali brez govorov. Prav tako je prepovedano razširjanje prvomajskih letakov in kakršnihkoli posebnih prvomajskih spisov. Kakor smo že poročali, je v smislu tozadevnih navodil notranjega ministra delavstvu svobodno, da 1. maja ne dela, ako to hoče.

Pred konvencijo o zaščiti delavcev med Jugoslavijo in Francijo. — Doslej med Jugoslavijo in Francijo ni bilo nobenih dogovorov o medsebojni zaščiti delavcev. Že pred časom so se vršile priprave za pogajanja med obema državama. Končno pridejo predstavniki francoske vlade v Beograd, da se 5. maja pričnó pogajanja za sklenitev konvencije.

Kongres Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije se bo vršil dne 24. in 25. maja t. l. v Zagrebu. Zveza ima nad 70 podružnic v državi. Na kongresu se bodo obravnavala organizacijska vprašanja ter socijalnopolitično aktualni problemi, ki sedaj zanimajo privatne nameščence.

Odpust delavcev v litijski predilnici. Litijska predilnica je v soboto zopet odpustila okoli 150 delavcev. Po ponovnih odpustih je obrat reduciran več kot za polovico in bo zaposlenih dalje le še okoli 350 delavcev v tovarni.

Razprava proti komunistom v Ljubljani. V pondeljek dopoldne se je pričela razprava proti 30 komunistom iz Dravske banovine, ki niso bili izročeni sodišču v Beogradu, pred velikim senatom v Ljubljani. Trinajst obtožencev je v preiskovalnem zaporu že od lanskega maja, drugi pa so bili po krajši ali daljši preiskavi izpuščeni na svobodo. Nekaj obtožencev je doma iz Ljubljane in okolice, večina pa iz Velenja in Guštanja. Obravnava se je proglasila za tajno. Obtožnica obsega 90 strani in navaja vse podrobnosti delovanja vsakega posameznega obtoženca. Obravnava bo trajala več dni.

Uradne ure pri državnih uradih. Po naredbi ministrskega sveta in ministra za notranje stvari se odrejajo uradne ure pri državnih uradih od 1. maja do 1. oktobra dnevno od 7.30 do 12.30 in od 16. do 18. ure, ob sobotah pa od 7.30 do 12.30 ure.

Prebivalstvo Sarajeva. Prebivalstvo Sarajeva šteje 72.583 prebivalcev; torej nad desettisoč več kakor Ljubljana.

Na tajnosti kuhinje se strogo pazi in dobre kuharice ne izdajo svojih posebnih receptov. Dobra gospodinja pa nikdar ne zamolči tajnosti, kako je treba ravnati s perilom! Mnogokrat reče: »Le Zlatorog milo varuje perilo!«

*

Izvršni odbor II. delavske internacijonale se sestane 3. in 4. maja v Zürichu, da zavzame svoje stališče k nemško-avstrijski carinski zvezi.

Panevropski praznik. Zedinjene Evrope sicer še ni, ampak glavni propagator za isto Coudenhove-Kalerghi se je obrnil na vlade vseh evropskih držav s predlogom, naj bi se 17. majnik proglasil kot oficijelni praznik v spomin na prvo akcijo za zedinjenje Evrope, ki jo je uvedel francoski zunanji minister Briand lani 17. maja. Tega dne naj bi se povsod priredile manifestacije za evropsko solidarnost.

»Bandiera Rossa.« (Rdeča zastava.) V vasi Castigliani pri Veroni v Italiji se je dogajal zanimiv dogodek. Že dalje časa so opažale krajevne oblasti, da zvonovi vaške cerkve vsak večer pozvanjajo v ritmu socijalistične pesmi »Bandiera Rossa«. Žandarmerija je končno zaprla kmeta Jožefa Mainetija, ki je pozvanjal ter ga izročila izrednemu sodišču v Rimu. Tako so postali tudi nesrečni zvonovi veleizdajalci.

Zahteve rumunskih socijalnih demokratov. Kakor poročajo iz Bukarešte, je novi predsednik vlade Jorga sprejel deputacijo socijalnodemokratične stranke, ki zahteva spremembo volilnega zakona in uvedbo čistega proporca. Razen tega je zahtevala deputacija, da vlada dovoli praznovanje 1. maja. Ministrski predsednik je obljubil, da bo dal v tem smislu oblastem navodila.

Bethlen misli, da bo organiziral novo Evropo. Ob desetletnici Bethlenovega predsedovanja madžarski vladi je imel mož »velik« govor. Mirovne pogodbe so razdelile Evropo v dva tabora: zmagovalcev in premagancev. Kot tretji faktor je sovjetska Rusija. Stojimo, je rekel, na predvečeru nove politične organizacije, ki nas bo približala ideji pravičnosti in enakosti. Pazno moramo slediti dogodkom, ohraniti svoj smodnik na suhem, da nas bodo slišali, ko bo treba. — Bethlen hoče revizijo mirovnih pogodb kakor Nemčija, Italija in Avstrija. V tem vidi največji uspeh: revizijo evropske politične karte, ki bi ustvarila Madžarsko zopet mogočno.

Težka volitev župana v Celovcu. V Celovcu so že tretjič volili župana, toda vedno brez uspeha, ker ne more nobena stranka dobiti večine. Vlada bo občinski svet razpustila, postavila komisarja ter razpisala nove volitve. Združeni nacijonalci so imeli pri glasovanju 15 glasov, socijalisti 11, krščanski socijalci pa 8.

Vandervelde proti Mussoliniju. Belgijska dijaška zveza, ki je zadnjič na velikem protestnem shodu protestirala proti aretaciji profesorja Moulina po fašistih, zahteva, da naj profesorja Moulina zagovarja belgijski odvetnik, ali mu vsaj pomaga z nasveti. Vodja socijalistov, Vandervelde, je izjavil v nekem govoru, da mu je bilo celo v Moskvi dovoljeno prevzeti zagovorništvo političnih zločincev in da je pri tem užival vso zaščito oblasti. On upa, da bo tudi belgijski zunanji minister našel besede, ki se bodo slišale v Rimu.

Napredovanje socijalistov v Franciji. Pred kratkim so socijalisti po vrsti priborili dva nova mandata v parlament in tako zvišali število svojih mandatov na 109. Od zadnjih splošnih volitev so pridobili 7 mandatov, kar je zelo ugodno znamenje za prihodnje volitve, ki bodo spomladi leta 1932.

Volitve na Holandskem kažejo znaten porast socijalistov in socijalrevolucijonarjev.

Angleška lordska zbornica proti agrarni pomoči delavske vlade. Med spodnjo zbornico ter zbornico lordov (grofov) je zopet nastal konflikt, ker je gornja zbornica spremenila nekatere važne člene agrarnega zakona, ki ga je sprejela spodnja zbornica. Vsled tega je zopet postalo aktuelno vprašanje odprave gosposke zbornice. Liberalci pri tem podpirajo delavsko vlado.

Povišanje davka prostega eksistenčnega minimuma. Republikanska vlada v Španiji je izdala dekret, s katerim se oproste plačevanja davščin one osebe, katerih zaslužek ne presega eksistenčnega minimuma.

Za novega španskega poslanika v Berlinu je bil imenovan socijalist Julijo Alvarez de Vagio, ugleden novinar.

Španski kralj Alfonz se naseli v Belgiji v dvorcu Deve blizu Namurja.

Oficirski zbor španske armade je republikanska vlada pozvala, da prisežejo republiki. Kdor bi se branil, bo odpuščen. General Berenguer in njegov brat sta baje že prisegla.

Kutjepov je še živ? Pred letom dni je bil ugrabljen ruski general Kutjepov v Parizu. Kakor poroča nek ruski begunec, se nahaja Kutjepov v Moskvi v ječi Lubjanka. Vest je iz poljskih diplomatskih krogov.

Portugalski vstaši so vtihotapili baje iz Rusije 30.000 pušk. V Oportu je prišlo do krvavih spopadov med demonstranti in vojaštvom. Vlada je poklicala pod orožje dva letnika rezervistov, ki pa se odzivu slabo odzivajo.

Sedem milijonov brezposelnih beležijo točasno v Zedinjenih državah ameriških. Vlada izdeluje razne načrte, kako te množice zaposliti.

*

Dunaj mesto kongresov. V nobenem drugem mestu na svetu se menda ne vrši toliko mednarodnih kongresov kot se jih vrši vsako leto na Dunaju. To ni zgolj slučaj in tudi ni to samo morda pripisati okolnosti, ker ima Dunaj najbolj centralni geografični položaj. Pač pa si je znal Dunaj v zadnjih desetih letih pridobiti privlačnost ter simpatije skoraj celega sveta. Na Dunaj prihajajo neprestano skupine tujcev, razne delegacije iz skoraj vseh dežel, ogledovat si razne socijalne, zdravstveno-higijenske in humanitarne naprave, kakršnih ni še dosedaj nikjer drugod. Na Dunaju je bilo lani 34 in je za letos že dosedaj napovedanih 45 raznih mednarodnih kongresov. Med temi zavzema brez dvoma prvo mesto kongres Socijalistične delavske internacijonale, ki se bo pričel dne 19. julija, neposredno v zvezi z **drugo mednarodno delavsko olimpiado**, za katero se je že do sedaj prijavilo 90 tisoč gostov iz več kot 25 držav. Med njimi bo največ delavske mladine, ki bo imela priliko si ogledati novi Dunaj, ogromno kulturno delo, ki je živ simbol onega, kar socijalizem uči samo v teoriji povsod tam, kjer mu še ni bila dana prilika, se praktično uveljaviti. Treba je tujcu samo stopiti na katero zvišenih točk, od koder je lep pogled preko ogromnega morja hiš, pa bo takoj videl kolosalno razliko med starim in novim Dunajem. Izmed hiš štrlijo neštete velike stavbe v obliki silnih trdnjav. To so stanovanjske hiše mestne občine. Teh gradbenih kompleksov je že na stotine, ki vsebujejo okroglo **60 tisoč zdravih** in na najbolj udobni način urejenih stanovanj. Številni parki,

---

Jack London:

Izgubljeni obraz.

(Konec.)

»Primi svojo drvnico, Makamuk, in postavi se semkaj! Jaz se bom zleknil po snegu. Zamahni, kadar dvignem roko, mahni na vse pretege. In glej, da ne bi stal kdo za teboj. Lek je dober in ko sekira odskoči z mojega vratu, bi se ti utegnila izmuzniti iz rok.«

Subienkow je nato ošinil s pogledom obojne sani, v katere so bili vpreženi psi in ki so bile naložene s krznom in ribami, s puško na vrhu. Šest Indijancev, ki naj bi mu služili za spremstvo, je ostalo ob strani.

»Kje pa je dekle?« je vprašal. »Naj jo privedejo k sanem, prej ko se prične preizkušnja!«

Tako se je zgodilo. Tedaj se je Poljak vlegel na tla, položil glavo na tnalo krotko nalik trudnemu otroku, ki bo zdaj zaspal. Truden je bil zares, po toliko mračnih letih, ki jih je imel za seboj.

»Hajdi!« je velel Makamuku. »Smejem se tebi in tvojemu orožju. Daj, čvrsto usekaj!«

Dvignil je roko.

Makamuk je na dogovorjeno znamenje zavihtel svojo drvnjačo, širočko, s katero je drugače obtesaval drevesna debla. Jeklo se je zaiskrilo v čistosti ledenega neba in kakor v blisku so jo videli, da se je zamajala Indijancu nad glavo in telebnila Subienkowu na goli vrat. Skozi meso in kosti si je jeklo zarezalo svojo gladko pot in se globoko zagrizlo v naton. Indijanci so videli, kako je glava odskočila meter daleč od trupla, iz katerega je brizgal curek krvi.

Najprej jih je obšlo tiho presenečenje, zatem je pričela v teh topih možganih vzkliti misel, da znamenitega leka sploh ni. In ko so se jasno zavedali, da jih je krznarski uzmovič preslepil in da je od vseh ujetnikov edini Subienkow umel ubežati trpinčenju, dobivši strašno stavo, za katero je vadljal, so se neznansko zakrohotali.

Makamuk je osramočen povešal glavo. Kožuharski kradljivec ga je opeharil. Vpričo vseh svojih ljudi, ki so se venomer nebrzdano in hrupno krohotali, je načelnik, kakršen je bil, izgubil obraz. Obrnil se je ter odšel s pripognjenim čelom, s prisiljeno veličastnim dostojanstvom. Vedel je, da ga poslej ne bo nihče nikjer več poznal pod imenom Makamuk. Klicali ga bodo »Izgubljeni obraz«. Zgodba s potegavščino in njegova sramota mu bosta do smrti za petami. Širila se bo od ust do ust, od dima do dima, od plemena do plemena. In kadar se spomladi ta plemena sestanejo na običajne kupčije, je kar slišal kakega nesramneža, ki glasno vprašuje pred njim:

»Čujte, ali morda veste, kdo je Izgubljeni obraz?«

In vsi bodo odgovarjali v zboru: »Izgubljeni obraz je tisti, ki se je nekdaj imenoval Makamuk, pred dnem, ko je s svojo bradljo odrobil glavo krznarskemu tatu!«

Č. K.

otročja igrišča, velika kopališča in drugi zavodi, ki služijo ljudstvu. Kar je glavno pri tem, je to, da so vse te velike naprave ljudstvu dostopne, deloma proti majhni odškodnini ali brezplačno. Za to ni čuda, če gredo ljudje od blizu in daleč radi na Dunaj.

Po vojni je kriminaliteta v vseh evropskih državah za 25 odstotkov porastla. Niso nam svoj čas zaman zagotavljali, da vojna dviga nravstvenost in moralnost.

Župnik obsojen radi pretepanja otrok. Pred okrajnim sodiščem v Wiener Neustadtu je bil župnik Huber obsojen na 40 šilingov (320 dinarjev) ali na dva dni zapora, ker je otrokom ubijal krščanski nauk v glavo s španisko palico s tako silo, da so imeli otroci modre podplutbe po vsem telesu. Župnik se je zagovarjal, da so tekom enega leta kar štirje kateheti odstopili radi razposajenosti otrok. Zato je končno moral on sam prevzeti to službo. Ko je vstopil v šolo, so takoj vsi otroci začeli kričati ter tuliti in ko je izpregovoril besedo bog, da so otroci žvižgali. Izgovor je dober, če ga pes na repu prinese.

*

Pri tatvini dragocenega cerkvenega okna, o katerem smo zadnjič poročali v zvezi z aretacijo antikvarja Bauerja, je bil po izjavi Bauerjevega sotrudnika Dostala udeležen sam tamošnji župnik (v Hinderwitzu pri Celovcu).

V Nemčiji je največ samomorov. Na podlagi nekih štatističnih podatkov je bilo v Nemčiji v minulem letu preko 16 tisoč samomorov. Na vsakih 100 tisoč prebivalcev pride 39 samomorilcev, kar presega število samomorov vseh ostalih držav.

Poneverba 24 milijonov Kč. Pred praškim kazenskim sodiščem se vrši obravnava proti funkcijonarjem Lignum-trgovske družbe, ki je bila ustanovljena s čisto majhnim kapitalom. Sprejemala je hranilne vloge, s katerimi je v različnih podjetjih špekulirala in ko vloge niso več zadostovale, je najemala tudi visoka posojila. Poslovne knjige so se zelo lahkomiselno vodile, deloma sploh ne, in bilance so bile potvorjene. Upniki so opeharjeni za skupno 24 milijonov Kč.

Katastrofalna povodenj v Rusiji. Glasom najnovejših poročil je nastala v Rusiji silna povodenj. Reka Moskva je deloma poplavila glavno mesto sovjetske Rusije, Moskvo, kjer je 17 ulic pod vodo. Ravno tako so tudi druge ruske reke prestopile bregove ter poplavile več mest in pokrajin. V Orlu je bilo nad 1000 hiš evakuiranih. Škoda znaša več kot 50 milijonov zlatih rubljev. Tudi človeških žrtev je mnogo.

Ako ima bogati kmečki sin ljubavno razmerje z ubogim dekletom. Jožef Zwickelsdorfer, kmečki sin iz dunajske okolice, je bil te dni obsojen na 12letno ječo, ker je umoril svojega nezakonskega otroka, ki ga je imel s Terezijo Heinzel, in sicer takoj po porodu. Otroka je po lastni izpovedbi zadušil ter ga vrgel svinjam, ki so ga vpričo njega snedle. Na to je hotel tudi ljubico zastrupiti, kar se mu pa ni posrečilo. Vse to je storil, ker oče ni dopustil, da bi njegov sin poročil dekle brez premoženja. Nihče ne bo tajil, da je morilec užival dobro krščansko vzgojo.

Delavsko zadružništvo.

Podpiranje zadružnega gibanja od strokovnih organizacij. Češka osrednja zveza strokovnih organizacij in osrednja zveza čsl. zadrug sta izdali skupen poziv na strokovno organizirano delavstvo v češkoslovaški republiki, da se pridruži konzumno-zadružnemu gibanju. Že leta in leta, pravi poziv, razvrednotuje vsako z delovanjem strokovnih organizacij doseženo povišanje plač povišek cen življenskih potrebščin. Glavna naloga zadružnega gibanja je povišati realne mezde delavcev. Dalje razlaga poziv gospodarske in socijalne ideje konzumno-zadružnega gibanja. Poziv povdarja, da imata obe veliki delavski zadružni zvezi v Češkoslovaški, češka in nemška, skupno 416 zadrug s 604.472 člani, 3504 oddajališči (prodajalnami) in s 1600 milijoni Kč. (okrog 2 milijardi 600 milijonov Din) prodanega blaga. Končno svari poziv delavce od pristopa k tovarniškim konzumnim društvom, ki jih mnogi podjetniki ustanavljajo v Češkoslovaški, ker izgubljajo delavci s tem svojo gospodarsko svobodo.

Delitev čistega dobička v produktivni zadrugi. Zadruga steklarskih delavcev v Albiju (Verreria ouvrière d' Albi), ki je delovala 36 let kot delniška družba, je bila zdaj pretvorjena v produktivno zadrugo. »Verreria ouvrèire d' Albi« je bila ustanovljena 1895 radi neke stavke in sicer s pomočjo darila 100.000 frankov. Po prvotnih pravilih, za katera je dal smernice Jean Jaures, so kontrolirali družbo njeni delničarji, t. j. strokovne organizacije, in zadruge, ali vendar ne steklarji sami. Po novih pravilih bodo pa slednji tudi sodelovali v upravi kot zadrugarji oz. deležniki; strokovne in zadružne organizacije lahko obdrže svoje pravice in lahko prevzamejo skupno z drugimi delavskimi skupinami svojega okrožja nadaljne deleže. Uprava obstoji iz 9 oseb, od teh je 6 članov izvoljenih iz kroga nameščencev in 3 iz zadružnih in konzumnih ter produktivnih zadrug. **25% zadružnega dobička pripada letno delavcem.** Zadruga je izdelala l. 1930 preko 16 milijonov steklenih steklenic in namerava začeti z izdelovanjem tudi drugega steklarskega blaga. Cv. K.

Ljubljana.

Izlet »Prijatelja Prirode« v nedeljo, dne 3. maja na **Kureščck** (830 m) — **Krvavo peč** (860 m) — čez **Iški Vintgar,** preko **Rakitniške** planote na železniško postajo Preserje bo gotovo eden najzanimivejših izletov v tekoči sezoni. Ti kraji so večini naših turistov nepoznani in vendar je tu divje romantike, kot malo kje. Iz Ljubljane se bomo odpeljali z avtobusom do **Iga** (cena 9 Din), odkoder se takoj začnemo vzpenjati na Kureščck po lepi cesti s stalnim razgledom na Kamniške Alpe in ljubljanski ravan. V dveh urah bomo na Kureščku, odkoder je krasen razgled na vse Alpe in Dolenjsko. Čez gozdnati **Mokrec** (1058 m), v katerem se skriva polno divjačine (jeleni, gamzi), bomo prišli v poldrugi uri v divjeromantično Krvavo peč, ki ima ime po tem, ker padajo tu 400 m globoko skoro navpične stene v divjo Iško. Pod in nad pečinami se bo vila naša pot (varno izdelana) v **Vrbico** (423 m), kjer se stekata Zala in Iška. 10 metrov visok starodaven mejnik loči tu štiri okraje: ljubljanski okolico, laški, cerkniški in logaški. Od tu se bomo prav strmo povzpeli na vrh **Kozina** (766 m). Skozi vasico Ustje in po dolgi Rakitniški planoti bomo šli na železniško postajo Preserje in domov v Ljubljano. Vsakdo naj prinese s seboj **provianta** in čaja za ves dan, ker gostiln ni mnogo na tem potu. Pot ni naporna, je za **vztrajne** pešce in že **nekoliko trenirane turiste.** Kdor more, naj se udeleži tega izleta. Le v nekaterih skupinah visokih Alp vidi človek take prirodne krasote in divjo romantiko, kakor tu. Vsakdo naj se do 1. maja prijavi v društveni pisarni, da vemo naročiti **poseben avtobus,** če bo 20 izletnikov. V vsakem slučaju bo odhod z avtobusom **izpred gostilne Češnovar** pri Karlovškem mostu ob **7. uri zjutraj.** Zbirališče ob ¾ 7. uri! V Ljubljano se bomo vrnili z notranjskim vlakom ob 21.57. uri. Izlet je cenen (9 Din avtobus, 5.50 Din vlak). Vodja izleta bo s. **Štukelj.** V slučaju dežja se bo vršil izlet v nedeljo, dne 10. maja.

Ljubljanski gremij trgovcev proslavlja te dni petdesetletni jubilej svojega obstoja. Gremij je imel lani 442 protokoliranih in 926 neprotokoliranih, torej skupaj 1368 članov.

Občni zbor Osrednje protituberkulozne lige v Ljubljani se je vršil v nedeljo, dne 19. aprila v dvorani OUZD. Udeležba je bila povoljna. Zborovanje je vodil predsednik, ravnatelj OUZD-a dr. Joža Bohinjec, ki je podal tudi izčrpno poročilo o delovanju in namerah za bodočnost. V svojem poročilu je predsednik poudarjal, da je za protituberkulozno akcijo potrebno zainteresirati javne oblasti in funkcionarje. Gibanje šteje že precej organizacij; najslabše je zastopana naša Gorenjska. Organizacija protituberkuloznega delovanja se napravi z državno zvezo protituberkuloznih lig v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu in Splitu. Ta zveza stopi v mednarodne stike. Poučno je bilo tajniško poročilo in referat dr. Fr. Debevca. Več lepih iniciativ je podal tudi primarij dr. Matko iz Maribora. Meseca maja izda liga knjižico Protituberkulozni katekizem za šole in drugo javnost.

Maribor.

Krajevni Medstrokovni Odbor (Strokovna komisija) v Mariboru opozarja delavstvo v Mariboru in okrožju, da je ministrstvo notranjih zadev prepovedalo na dan 1. maja vsako prireditev, sestanke, zborovanja in manifestacije, ni pa prepovedalo praznovanja, t. j. počivanja dela. Torej oni, ki hočejo, lahko praznujejo, siliti k praznovanju pa se ne sme. Opozarjajo se tudi delavci onih tovarn in delavnic, ki imajo v kolektivni pogodbi 1. maj kot praznik zasiguran, da ne bodo kršili kolektivne pogodbe.

Dva nova člana komisarijata v Podpornem društvu. V komisarijat Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru, ki je bilo pred dvema letoma na ovadbo »Jugoslovanskih železničarjev in brodarjev«, podružnice v Mariboru, razpuščeno, sta bila sedaj na novo imenovana železniški uradnik Artič in ključavničar Kores, predsednikom pa dosedanji blagajnik Zavadlav. Artič in Zavadlav sta funkcijonarja, oz. člana Nacijonalnega udruženja železničarjev, Kores pa je član Prometne zveze. Pri tem imenovanju je bila torej popolnoma izpuščena svobodna strokovna organizacija Ujedinjenega Saveza železničarjev, kateri je po večini pripadal bivši izvoljeni odbor, kakor tudi večina članstva tega društva. Staremu odboru so nekateri skušali dokazati — malverzacije; vsi tozadevni očitki pa so se razblinili v nič. Zadnji čas pa so nekatere osebe pričele operirati z nemčurstvom, s katerim skušajo očrniti stari odbor. Nedavno tega se je med železničarji raznesla vest, da se je nek »voditelj« izrazil, da bo že s pomočjo neke nacijonalne organizacije dosegel, da stari odbor vkljub vsemu ne bo dobil svojega zadoščenja. Razrešeni odbor pa se tudi teh groženj ne boji ter je prepričan, da bodo tudi oblasti prej ali slej uvidele, kakšnih ogabnih sredstev se poslužujejo v dosego svojega grdega namena gotovi elementi.

Prijave za dunajsko olimpijado. Mariborskim interesentom za udeležbo na olimpijadi se sporoča, da so bili na sestanku »Svobode« za sprejemanje prijav imenovani posebni poverjeniki, in sicer: Krištof Rezka, ki sprejema prijave dnevno v čitalnici Delavske zbornice, — Nekovar Ančka, ki sprejema prijave v upravi »Delavske Politike« in Presl Štefan, ki sprejema prijave vsak večer ob 20. uri do vštevši 30. aprila v društveni pisarni »Svobode«. Kdor pojde na Dunaj, naj se najkasneje do 1. maja 1931 prijavi pri enem izmed poverjenikov in vplača prijavnino Din 70.—. Na poznejše prijave se ne bo več oziralo. Zato se hitro odločite!

»Svoboda«. V sredo, 29. aprila, zelo zanimivo predavanje o izumih. Predava s. Golouh.

Izkoriščanje brezposelnosti, — kako se godi delavcem, ako niso organizirani. Pri nekem mariborskem stavbeniku, ki je dosedaj veljal kot eden najbolj uvidevnih in ki ima celo leto zaposlene delavce pri raznih delih, velja za eno panogo delavstva, ki je organizirana, osemurni delavnik, za drugo panogo velja pa deseturni delavnik, brez kakega doplačila za dve prekonormalni uri. In v tem slučaju ne gre za navadne pomožne delavce, temveč za kvalificirane. Organizirani delavci se zgražajo nad tem in pravijo, zakaj ne pišejo delavski časopisi o tem škandalu ničesar. Toda delavci so sami krivi, če se take stvari gode in če časopisi o tem ne poročajo. Kdo pa naj to časopisom pove? Gotovo ne bo tega storil delodajalec. Toraj delavci morajo take stvari prijaviti. Tako postopanje delodajalca, ki izkorišča konjunkturo brezposelnosti s tem, da uvaja deseturni delavnik, kakor da bi primanjkovalo delavcev, ne da bi plačeval zakonito določene mezde, samo zato, ker delavec tega ne upa zahtevati, nam nalaga, da korigiramo svoje dosedanje mnenje o tem podjetju. Zguba, ki jo delavci utrpe na zaslužku, tvori za delodajalce poseben dobiček, ker on zaradi manjše mezde ne gradi nič ceneje. In take stvari se dogajajo v času, ko se v modernih državah bavijo z vprašanjem znižanja delovnega časa od 48 na 40 tedenskih ur, da bi se brezposelne zaposlilo.

Komando mesta prosimo, da pouči častnike, kje je prostor za jahanje. Tako n. pr. sta preteklo nedeljo popoldne dva mlada artilerijska podporočnika v paradni uniformi, menda na sprehodu proti Kamnici, zavila v Rošpohu kar skozi gosto zasedeni vrt — kjer se je nahajala tudi kopica otrok ter vozičkov z dojenčki — med mizami do

Zakaj podpiramo časopise,

ki zagovarjajo kapitalistično gospodarstvo.

Zaupnik nam piše: Hote ali nehote se mora vprašati vsak trezno misleč delavec ali nameščenec, zakaj v gotovih listih najdeš toliko inseratov? V nekaterih, posebno v delavskih, pa tako malo. Odgovor je lahek. Kakor gotovo bi lahko krilo delavstvo svoje potrebščine v svojih konzumnih prodajalnah, tako da bi polagoma postala konzumna društva odločujoči faktor celo v narodnem gospodarstvu, tako bi tudi delavstvo in nameščenci lahko krili svoje potrebe po informacijah in izobrazbi v delavskem časopisju. Istotako bi tudi lahko priobčevali vse inserate samo v delavskem časopisju. Časopisje, ki brani delavca in nameščenca pred brezvestnimi kapitalističnimi izkoriščevalci po mnenju raznih delavcev in nameščencev, ni vredno, da se mu da v slučaju potrebe inserat. Nasprotno pa onim, ki pomagajo javnost preparirati s kapitalističnim duhom. Vsak, kdor v kapitalističnem listu išče službo, se ženi, želi dopisovanje itd., da tem svojim nasprotnikom zaslužka, na svojega zagovornika pa pozabi. Če bi se delavec in nameščenec zavedala, da časopisje lahko ustvarja in preprečuje vojne, podpira in ruši krivičen družabni red, potem bi si gotovo premislila, preden bi podpirala že itak dovolj podprto kapitalistično časopisje. Tudi v drugem smislu se premalo zavedamo svoje naloge. Malokateri delavec ima toliko poguma, da vpraša gostilničarja, kamor zahaja, če ima naročeno »Delavsko Politiko« ali pa kakšen drug delavski časopis, kljub temu, da nosi gostilničarju lepe denarje. Poglejmo druge narode, kako je opremljeno njihovo delavsko časopisje in kamor prideš, v hotel, gostilno ali kavarno, povsod ga najdeš na prvem mestu. Pri nas pa, če je posestnik javnega lokala sploh naročnik delavskega lista, pa leži list kje na oknu ali pa na kakšni omari. Srce boli človeka, ko vidi, kaj imajo drugi in kaj imamo mi. Brigajmo se za razvoj našega časopisja. Naše geslo naj bo: V vsako delavsko hišo »Delavsko Politiko«, »Delavsko Politiko« tudi v vsak lokal, kamor zahaja delavstvo.

---

gostilne Lorenčič, ne da bi se jima zdelo vredno razjašiti. Gosti so se vsled tega dejanja zelo razburjali ter dajali duška z ogorčenimi vzkliki, ker bi se pač lahko dogodila kaka nesreča. Prosimo komando mesta, da dotična podporučnika eruira ter kaznuje, v ostalem pa taka dejanja strogo prepove.

Pogreb žrtev velike družinske tragedije. V pondeljek so na pokopališču v Radvanju pokopali v skupen grob celo družino bivšega gostilničarja Gačnika v Studencih pri Mariboru. Gačnik je imel še pred nedavnim časom lastno gostilno v Studencih, v poslednjem času pa je bil najemnik male gostilne v Hočah pri Mariboru, ki je menda slabo uspevala. Odkar mu je bila sodnim potom prodana gostilna v Studencih, je hodil Gačnik okrog vedno potrt, pred kratkim pa so mu bili po hišnem lastniku odpovedani tudi sedanji najemni lokali, katere bi bil moral izprazniti menda s 1. majem. Vse te razmere so na 43 letnega Gačnika tako vplivale, da je ponoči dne 24. t. m. s kladivom ubil svoje tri otroke in ženo, končno pa tudi sebi z nožem prerezal žile na vratu. Ko so orožniki, opozorjeni od sosedov, naslednje jutro nasilno odprli stanovanje, so našli izvzemši Gačnikove žene, celo družino že mrtvo. Vkljub vsemu naporu zdravnikov v mariborski bolnici, se ni posrečilo rešiti življenja Gačnikovi ženi, ki je kmalu podlegla ranam, katere so ji bile prizadejane s kladivom na glavi. Pravi vzrok, ki je dovedel Gačnika do tega dejanja, oz. če je šla družina dogovorjeno v smrt, najbrže ne bo nikdar pojasnjen.

Sodba v procesu radi uboja finančnega stražnika Resnika. Po tridnevni razpravi, od četrtka, dne 23. do sobote, dne 25. t. m., je senat petorice v soboto zvečer razglasil sodbo. Obtoženi so bili spoznani krivim

in so obsojeni: Vinko Bezjak na dosmrtno robijo, Franc Klemensberger in Alojz Golob, vsak na 20 let robije, mladoletni Jamernik Dominik pa bo oddan v poboljševalnico. Vsi obsojenci so prijavili priziv.

Avtomobilska nesreča. Minulo nedeljo zvečer se je na Radvanjski cesti zgodila večja avtomobilska nesreča. V bližini bivše kadetnice se je zaletel v zidno ograjo avtotaksi, last tvrdke Hohnjec, pri čemer se je prednji del avtomobila popolnoma razbil. Od družbe, ki je sedela v avtomobilu, so zadobili težke poškodbe: zasebnica Eigl Leopoldina, Franjo Wirt, šofer Alojz Rochel, katere so morali prepeljati v bolnico; Albina Friedrich in Ema Eigl pa sta bili oddani v domačo oskrbo.

Pisarne, industrijska podjetja, šolska vodstva, kupujte edino v naši papirnici, Slomškov trg 6.

Studenci pri Mariborn

Uspešno delo Ljudske univerze v Studencih. V minuli predavalni sezoni, ki je trajala od srede novembra in se zaključila v velikem tednu, je bilo 17 predavanj. Predavanja je obiskalo skupno 3180 oseb, skoro izključno iz delavskih slojev. Povprečni obisk je znašal 187 poslušalcev ter je narastel za 25 v primeri s prejšnjo sezono. Predavali so: 1 duhovnik, 3 profesorji, 1 sodnik, 5 učiteljev in 2 zdravnika. Po vsebini je bilo: 6 predavanj modroslovnega, 4 vzgojnega, 2 zgodovinskega, 2 zdravstvenega, 2 potopisnega in 1 gospodarskega značaja. Vstop k predavanjem je bil prost, ker je občinski odbor naklonil Ljudski univerzi toliko podpore, da so bili vsi, razmeroma majhni stroški, s tem kriti. Gornje številke govore same dovolj glasno, da je naše delavstvo vneto za izobrazbo in uporablja vsako primerno priliko, da pride do nje kljub temu, da živi v težkih socijalnih prilikah. Čast takemu delavstvu! Vsem onim pa, ki so na katerikoli način pripomogli Ljudski univerzi v Studencih do tako lepega razvoja, iskrena hvala.

Trbovlje.

Pobožnost in obljube naj rešijo rudarje. Pretekli teden se je vršil v trboveljski farni cerkvi misijon, na katerem so iznašli novo strašilo za uboge rudarje. Poleg brezverskih časopisov, pred katerimi so svarili poslušalce, je bila tudi Rusija, s katero — namesto s hudičem — sedaj strašijo vernike. Žal, da nam gospodje niso povedali, zakaj je časopisje katoliške akcije nekoč tako izrazno podpiralo naš domači boljševiški pokret. Veliko se je govorilo, samo o popolni enakopravnosti ne. Govorniki so priporočali staršem veliko otrok, čeprav vedo, da še teh, kolikor jih imajo, ne morejo preživljati, še manj oblačiti. Gospodom misijonarjem bi svetovali, naj bi si poprej natančneje ogledali trboveljsko dolino, da bi vendar videli to, kar vidi vsak človek, kateri pride sem: raztrgano, jetično, rahitično in sestradano rudarsko deco. Takšen je namreč sedanji rudarski naraščaj in prihodnja generacija, ki jo bodo kapitalisti eksploatirali. Imamo pa še druge vrste ljudi, kateri se iz sedanje bede rudarjev delajo norca s tem, da jim že tri mesece pravijo, da je kriza rešena; ali rudarji še vedno praznujejo. Tako so objavili v soboto, dne 18. aprila z letaki, da je konec rudarskega praznovanja, ali rudnik je že dal razglas, da se bo zopet praznovalo. Rudarji so seveda vzeli vse obljube z nezaupanjem na znanje, tembolj, ker so jih ravno isti ljudje in tudi meščansko časopisje pred praznik grdo varali. Vse merodajne faktorje pa vprašamo, od česa naj rudar živi od 30. aprila naprej, ko ne bo dobil nikakršne plače, ker bo to, kar je zaslužil za 1 do 4 šihte, katere je naredil, plačal za odtegljaje.

Zalog.

Na pritisk od zgoraj so naši možje bili prisiljeni staro šolo v D. M. Polju nekoliko adaptirati. Iz tega je nastala za naše prilike velika plača. Bodočnost bo pa pokazala, koliko inicijativnih in naprednih občinskih odbornikov je imela sedaj naša občina. O enem teh mož je list katoliške akcije prinesel daljši članek, v katerem je opisano, kaj vse je naredil za blagor naroda. Žal je poročilo sestavljeno površno; zlasti niso omenjene zasluge, ki si jih je imenovani pridobil kot blagajnik šolskega odbora. — Ravno tako kot šola je bil potreben v naši občini **občinski dom.** Prvotno so nam pravili, da bode stal okroglo 200.000 Din. Ta svota se je pa na vsaki seji občinskega odbora dvigala, tako da stane sedaj okroglo 900.000 Din. Otvoritev teh palač v naši občini se je vršila lansko leto. Pri tej otvoritvi se je zlasti izkazal naš župan. Zato mu želimo, da županuje še deset let.

Na vso jezo Poljčanov so se naši očeki zavzeli, da se mora tudi pri nas postaviti nova »moderna« šola. Temu je baje pritrdila tudi banska uprava. Baje se delajo že načrti za »moderno« šolo, ki naj bi stala okroglo 2,500.000 Din. Mi delavci nimamo nič proti tem zgradbam, to smo že opetovano povdarili, nasprotno, nas še to celo veseli. Zelo neljubo nam pa bo, ako bodo tudi našo šolo »zmencali« v kakšen kot pri D. M. v Polju. Zanima pa nas izvedeti za kritje občinskih dolgov, ki so in ki eventuelno bodo nastali. Zelo smešno pa izgleda, da nekateri ljudje glave skupaj stiskajo in sklepajo o zidavi nove cerkve. Koliko je na tem resnice, ne vemo. Če bomo pa kaj podrobnejšega izvedeli, bomo pa o tem tudi še izpregovorili.

Jesenice.

Sportni odsek jeseniške »Svobode« je že pridno na delu. Sedaj, ko je smučarska sezona pri kraju, je začel zopet z nogometom. Letos je odigral že tri tekme in vse z dobrim uspehom. Za Velikonoč je imel klub v gosteh celovški KAC in sicer rezervo, s katero je igral prvega dne neodločeno 4 : 4, a drugega dne jo je celo porazil s 4 : 1. Lep uspeh! — V nedeljo, dne 12. aprila, je odigrala »Svoboda« nogometno prijateljsko tekmo z jeseniškim »Borcem«. Tekmo je dobila s 7 : 2, polčas 5 : 0. Igra na tej tekmi je bila lepa in pa fair. Svoboda je zlasti prvi polčas prevladovala in se je igra vršila skoro skozi na nasprotni polovici. Svobodaši sicer tudi fizično nadkriljujejo Borce, vendar so tudi v tehniki in kombinaciji boljši. Še nekaj več goalov za Svobodo bi padlo, ako bi Svobodaši pred goalom malo manj kombinirali, pa več streljali. Vratarja obeh moštev sta dobra. Vratar Borcev bi bil lahko še boljši, ako bi bil še telesno večji. Gledalcev 130. — Kakor je bila ta igra fair in lepa, naj bodo vse. Delavski sport ni gojitev sporta radi tekme, radi uspehov in rekordov, delavski sportnik goji sport radi razvedrila, zdravja in telesne vzgoje. Tekma mora biti lepa, brez vsake surovosti, pošteno tekmovanje dveh protivnikov, da s svojim znanjem pokažeta svoje uspehe, ne pa z napadanjem, brcanjem in surovostjo in nasiljem. Ako ima vratar žogo v roki, zakaj mu jo odvzemati? Sport naj bo lep in naj človeka vzgaja, ne pa kvari. Še nekaj radi igrišča. Kakor je to sicer lepo, vendar ni v današnjem stanju zdravo. Na gornji polovici igrišča se dvigajo pri teku igralcev ali pa pri brcanju žoge oblaki prahu, ki jih morajo igralci, ki že itak ves teden požirajo prah in bacile po tovarni, požirati še tu. Ali bi se ne dalo posejati vse igrišče s travo ali ga pa vsaj povaljati in potolči, da se glina in »leš« ne bosta dvigala. Igra na takem igrišču in potem skrb za izboljšanje, nego za poslabšanje zdravja. — Kljub vsemu pa naj gredo »Svoboda« in njeni sportniki še naprej po današnji poti.

Cv. K.

NI POTREBA

skrbeti, kje si boste nabavili **obleke, čevlje, sandale, perilo, klobuke,** ter **vsakdanje potrebščine,** ker kupite iste po zelo solidnih cenah pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Oglejte si izložbe in zalogo!

Najbolje si nabavite za birmo ure, zlatnino in srebrnino pri **MULAVCU,** urarju, **v Mariboru, Kralja Petra trg** (pri mostu). ---- Oglejte si kvaliteto in ceno.

Kupujte v papirnici Slomškov trg 6.

Kupujte svoje potrebščine pri naših inserentih.

Vabilo na občni zbor

Ljudske tiskarne d. d. v Mariboru

ki se bo vršil v nedeljo, dne 17. maja 1931 ob 10. uri dopoldne v hiši Zadružnega doma, Maribor, Slomškov trg 6-I.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora.
2. Poročilo o bilanci.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Glasovanje o bilanci in zaupnica upravnemu odboru.
5. Volitev nadzorstva.
6. Samostojni predlogi.
7. Slučajnosti.

Izpisek iz društvenih pravil:

§ 26. Vsaka delnica daje pravico do enega glasu.

§ 27. Glasovalno pravico na občnem zboru imajo oni delničarji, ki so vpisani v delniško knjigo družbe.

§ 28. Občni zbor je sklepčen, če je zastopana na njem vsaj ena desetina vsega delniškega kapitala. **Upravni svet.**

Nekoč pa Zlatico je razjezilo:
sosedino uzrla je perilo —
zakrpano, zamazano, zaprano ...
»Soseda ljuba, mar še ni vam znano,

kako perilo belo se varuje
in kje se milo Zlatorog kupuje?« —
Soseda jo poslušala je vneto —
odslej po njenem se ravna nasvetu ...

Oj zlata Zlatica — glas gre okrog:
nad vse je terpentinsko milo Zlatorog!

(Nadaljevanje sledi.)

15

Zlatorog

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

14 karatno originalno amerikansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon,** (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev.**

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled **„Radio“ welt“.** Naroča se Administration der „Radiowelt“ Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA

M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamostrojev.

Kolesa, otroške vozičke, gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravlja najceneje meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15

Maribor

se dobi dobro blago za ženske in otročke oblekce po Din 8·—, 10·—, 12·— meter. Oglejte si pred nakupom.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovški trg 6.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Jošip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.